

EKONOMİK İŞBİRLİĞİ TEŞKİLATI 15. LİDERLER ZİRVESİ

Gülperi GÜNGÖR

GÜLPERİ GÜNGÖR

Ekonomik İşbirliği Teşkilatının (EİT) 15. Liderler Zirvesi Aşkabat, Türkmenistanda gerçekleşti. 28 Kasım 2021de Birlikte Geleceğe temasıyla gerçekleştirilen Liderler Zirvesi ve 27 Kasım 2021de gerçekleştirilen EİT 25. Bakanlar Konseyi Toplantısında teşkilata üye devletler arasında ticaretin ve ulaşım koridorlarının geliştirilmesi, lojistik merkezlerinin kurulması ele alınan başlıca konulardan olmuştur.

1985'te İran, Pakistan ve Türkiye tarafından kurulan EİT'nin temelleri, bu üç devletin ekonomik işbirliği amacıyla 1964 yılında kurdukları ve 1979'da faaliyetlerine son veren Kalkınma için Bölgesel İşbirliği'ne dayanmaktadır. Sovyetler Birliğinin dağılmasında sonra, 1992 yılında Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Tacikistan ve Türkmenistan ile Afganistan'ın da katılımıyla EİT üye devlet sayısı 10a yükselmiştir.[1]

EİT zirvesinde Türkiye, teşkilatın zirve dönem başkanlığını Türkmenistana devretmiştir. Türkmenistan Devlet Başkanı Kurbanulu Berdimuhammedovun başkanlık ettiği bu zirveye, Azerbaycan, İran, Kırgızistan, Pakistan, Tacikistan, Türkiye ve Özbekistan'ın devlet başkanları ile Kazakistan Başbakanı katılmıştır. Toplantıda, teşkilatın faaliyetleri gözden geçirilmiş, 2017 yılında kabul edilen ve teşkilatın öncelikli işbirliği alanları ile yol haritasını ortaya koyan Vizyon 2025 çerçevesinde bir değerlendirme yapılmıştır.

Zirvede ele alındığı üzere, EİT'nin üye ülkeleri arasında ticaret, 2019a göre %22 artarak, genişlemiştir.[2] Ancak bu gösterge, üye ülkelerin ortak potansiyelinin gerisinde kalmaktadır. Zirvede EİT üyeleri arasındaki işbirliği potansiyelinin azami ölçüde gerçekleştirilmesi ve daha güçlü bir ekonomik ortaklık oluşturmak için ticaret ve yatırım bağlarını derinleştirmenin önemi vurgulanmıştır. Bu doğrultuda, Vizyon 2025te belirtilen stratejik hedeflere ulaşmak için gerekli araç ve yollar tartışılmıştır. Zirve başkanı Türkmenistan Devlet Başkanı Berdimuhammedov, ülkelerin işletmeleri arasında bağların geliştirilmesine yardımcı olunması, işletmelere uygun finansal desteğin sağlanması, ticari işlemlerin gerçekleştirilmesinde kolay şartlar ve ayrıcalıklardan oluşan bir sistem kurulması gerekliliğini ifade etmiştir.[3]

Toplantıda, EİT üye devletlerinin merkez bankaları arasında takas birliği kurulmasının önemi, dile getirilen konulardan biri olmuştur. Tarife-dışı engellerin aşamalı olarak kaldırılmasını ve tarifelerin azaltılmasını öngören EİT Ticaret Anlaşmasının (ECOTA) yürürlüğe konulması gerekliliği de önemi vurgulanan konulardandır. Liderler ayrıca EİT

lkeleri arasında ticaret hacmini artırmak için sanal entegrasyona doğru daha fazla ilerleme ve proje finansman sistemi oluşturma dahil olmak üzere büyük ölçekli reformlar yapma çağrısında bulunmuşlardır.

EİT lkeleri arasında ticaretin gelişmesi için ulaşımın kolaylaşması, Doğu-Batı" ve "Kuzey-Güney" ulaşım koridorlarının geliştirilmesi önem arz etmektedir. Bu bağlamda, zirvede başta Hazar Geçişli Doğu-Batı Orta Koridor Girişimi ve Bakü-Tiflis-Kars Demir Yolu hattı olmak üzere, Türkiyenin abaları somut örnek olarak ortaya konulmuş, bölge ülkeleri arasında bağlantı kuracak Zangezur Koridorunun nemi vurgulanmış, İslamabad, Tahran ve İstanbul arasındaki koridorun operasyonel hale getirilmesinden duyulan memnuniyet dile getirilmiştir. Beş Hazar kıyı devletinden dördünün EİT yesi olması nedeniyle Hazar Denizi bölgesinde işbirliğini genişletmenin, Hazar Denizi üzerinden batıya ve kuzeye ulaşımın sağlanmasın önemi ayrıca belirtilmiştir. Ulaşım koridorlarının Transit Ulaşım ereve Anlaşması'na (TTFA) uygun olarak güçlü şekilde ilerletmesi gerektiği vurgulanmıştır. Özbekistan-Kırgızistan-in demiryolu projesinin tanıtılması ve "Kırgızistan - Özbekistan - Türkmenistan - İran" ulaşım koridorunun transit kapasitesinin artırılması çalışmalarından da toplantıda bahsedilmiştir.

Afganistanın yer almadığı bu zirvede, Afganistan'ın ekonomik ve mali kş tehdidi altında olduğu, bunun kaosu ve çatışmayı krkleyebileceği ve büyük bir mülteci akınına tetikleyebileceği belirtilmiş, Afgan ekonomisinin yeniden inşasına yardımcı olmak, ülkenin sağlık ve eğitim sistemlerini desteklemek ve insani yardım için hareket edilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Bölgesel bağlantıda önemli bir konumda olması dolayısıyla, ekonomik istikrarını ve sürdürülebilirliği teşvik etmek için Afganistanın süreçlere katılımının önemi vurgulanmıştır.

Gıda güvenliği, enerji, yeşil ekonomi ve evre, karşılıklı yarar temelinde diğer uluslararası örgütler ile ilişkiler geliştirme toplantıda ele alınan diğer konulardır. EİT 15. Liderler Zirvesi'nin nihai belgesi, Aşkabat Eylem Mutabakatı oybirliğiyle kabul edilmiştir. EİT iř forumunun düzenlenmesi, Kazakistan-Türkmenistan-İran (KTİ) demiryolu hattının ticarileştirilmesine ilişkin Mutabakat Zaptının imzalanması, EİT Temiz Enerji Merkezi'nin kurulması kabul edilen kilit kararlar olmuştur.[4] zbekistanın dönem başkanı olarak, gelecek yıl, bir sonraki EİT zirvesine ev sahipliği yapacağı açıklanmıştır.

Sonuç olarak Aşkabat zirvesi, Avrasya oluşumunun merkezinde yer alan ve dünya nüfusunun %6,2'sine sahip olan EİT ye ülkelerinin yeni jeopolitikteki işbirlikleri için geleceğe işık tutan bir toplantı olmuş, bir süredir nispeten atıl durumda bulunan EİTye canlılık kazandırmıştır.

[1] Gülperi Güngör, Bölgesel işbirliği için Geliştirilmesi Gereken Bir Model: Ekonomik işbirliği Teşkilatı, AVİM, 8 Nisan 2021, <https://avim.org.tr/tr/Yorum/BOLGESEL-ISBIRLIGI-ICIN-GELISTIRILMESI-GEREKEN-BIR-MODEL-EKONOMIK-ISBIRLIGI-TESKILATI>

[2] Kazakh Prime Minister Proposes to Revive Silk Way at 15th ECO Summit in Ashgabat, *Astana Times*

, 29 November 2021, <https://astanatimes.com/2021/11/kazakh-prime-minister-proposes-to-revive-silk-way-at-15th-eco-summit-in-ashgabat/>

[3] The 15th ECO Summit took place under the chairmanship of Turkmenistan and the Ashkhabad Consensus for Actions was adopted, *Turkmenistan.gov*, 28 November 2021, <https://turkmenistan.gov.tm/en/post/59041/15th-eco-summit-took-place-under-chairmanship-turkmenistan-and-ashkhabad-consensus-actions-was-adopted>

[4] Briefing for the press on outcomes of 15th ECO, *Economic Cooperation Organisation*, <https://www.eco.int/news/88818-Briefing-for-the-press-on-outcomes-of-15th-ECO.html?t=News>

Yazar Hakkında :

Gülperi Güngör, 2015 yılında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler bölümünden mezun olmuştur. 2020 yılında ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Bölümü [] yüksek lisans derecesini almıştır. Ocak 2020 [] katılmıştır. Güngör, Ankara Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünde doktor adayıdır. Mart 2025 sonrasında doktora çalışmasını yürütmek üzere Sheffield Üniversitesi'nde bulunan Güngör, AVİM'de Gayrimükim Uzman

olarak görev yapmaya başlamıştır.

Atıfta bulunmak için: GÜNGÖR, Gülperi. 2026. "EKONOMİK İŞBİRLİĞİ TEŞKİLATI 15. LİDERLER ZİRVESİ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2021 / 63. Aralık 06. Erişim Temmuz 09, 2026. <https://www.avim.org.tr/public/index.php/tr/Yorum/EKONOMIK-ISBIRLIGI-TESKILATI-15-LIDERLER-ZIRVESI>

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE

Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax:** +90 (312) 438 50 26

@avimorgtr

<https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi>

E-Posta: info@avim.org.tr

<http://avim.org.tr>

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır